

Kdo stoji za njimi?

Spričo nenehnih napadov teroristov na vodilno tehnično osebje Fiatove tovarne v Turinu (3 ubiti, 17 ranjenih, poleg tega pa še 58 požigov avtov, 18 podtaknjenih požarov v tovarni, 5 atentatov na stanovanja vodilnih uslužbencev in 25 raznih drugih nasilnih dejanj, atentatov in poškodb (grozilnih pisem, pretepanja, klofut, brcanja in psovk pa poročila niti ne omenjajo), vzbuja začudenje, da so se sindikati zdaj tako zavzeli za tistih 61 delavcev, ki so dobili pisma o postopku, da se jih odpusti z dela, ker so osumljeni takega terorizma v Fiatovih delovnih prostorih. Eden izmed sindikatov je že včeraj zapovedal dveurno stavko v Fiatovi tovarni, sindikalna federacija CGIL-CISL-UIL pa je na Lamovo iniciativo nujno sklicala sestanek svojega vodstva in dala vedeti, da se bo na vso moč, s stavkami in drugim, zavzela za odpuščene osumljene delavce.

Vsakega poštenega in objektivnega človeka mora začuditi taka naglica in odločnost sindikatov v ohrambo ljudi, ki so obtoženi tako hudih dejanj, kot je dajanje potuže teroristom, če ne naravnost sodelovanja pri terorističnih dejanjih, ki se niso ustavili niti pred umori, hudimi telesnimi poškodbami in požigi. Vsak pošten človek bi menil, da bodo hoteli sindikati najprej jasno videti v vsej zadevi in bodo zato uvedli preiskavo. Predvsem pa da bodo hoteli zaščititi delavce pred kriminalnimi terorističnimi elementi, ki ne strahujejo samo vodilnega tehničnega osebja, ampak seveda tudi delavce same. Logičen je sklep, da štiti Lama, če ne celotno sindikalno gibanje v Fiatovi tovarni in na splošno bolj teroriste kakor pa delavstvo, nad katerim se znašajo teroristi tako direktno (kajti klofute in psovke padajo pogosto v Fiatovih tovarnah) kot indirektno, kajti atentati na vodilno tehnično osebje imajo za posledico zmanjšanje delavnosti in strah. Tehniki in predelavci zapuščajo tovarno in si iščejo službo drugod, drugi pa nočejo sprejeti tako nevarne službe.

Že ves čas je bilo jasno, da teroristi uživajo zaščito in potuho v nekem širokem zaledju. Bilo bi naduse tragično, če bi se izkazalo, da so to zaledje ravno sindikati. Kaj si obetajo od tega? Morda to, da bodo postali — ali da so že — teroristi udarna konica sindikalnega gibanja in tisti, ki bodo dejansko pripeljali komunizem na vlado? Kakšen komunizem? KPI je že mnogokrat po svojih najuglednejših predstavnikih obsodila terorizem in podprla sodne pobude

dalje na 2. strani ■

Pertini v Jugoslaviji

Predsednik republike Pertini je danes (četrtek, 11. t.m.) odpotoval na štiridnevni uradni obisk v Jugoslavijo. Njegov obisk v sosedni republiki je bil sicer že napovedan za letošnjo pomlad, a ga je italijanska stran odpovedala zaradi vladne krize, razpusta parlamenta in razpisa predčasnih državnoborskih volitev. Pertini je drugi italijanski predsednik, ki je na uradnem obisku v Jugoslaviji, kajti prav ta mesec poteka 10 let, ko je takratni italijanski predsednik Saragat obiskal sosedno republiko.

Brzjojavka predsedniku Pertiniju

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je naslovilo na predsednika republike Pertinija brzjojavko, v kateri izraža željo, da bi njegov obisk v Jugoslaviji prispeval k dokončni rešitvi odprtih vprašanj slovenske manjšine v Furlaniji - Julijski krajini. Ob tej priložnosti se Slovenska skupnost spominja srečanja na Kvirinalu in besed o ustavnih pravicah Slovencev, ki jih je predsednik spregovoril slovenskemu odposlancu. Zato deželno tajništvo zahteva, naj se čimprej odobri zakon o globalni zaščiti in naj se popolnoma izvaja tudi tisti del osimskega sporazuma, ki se tiče zaščite narodnostnih skupnosti. Deželno tajništvo Slovenske skupnosti pričakuje, da bo predmet beograjskih razgovorov tudi tematika narodnih manjšin, ter želi, da bi državni obisk imel popoln uspeh.

Pertinijev obisk prav gotovo poteka v drugačnih okoliščinah kot Saragatov pred 10 leti, kajti v tem razdobju sta Italija in Jugoslavija odpravili zadnja sporna vprašanja, se pravi, da sta z osimskim sporazumom dokončno uredili problem meddržavne meje, ki je bil v Italiji dolga leta predmet najrazličnejših političnih spekulacij. S tem sporazumom sta obe državi hkrati postavili trdnije temelje za nadaljnje sodelovanje na vseh področjih ter ustvarili pogoje za navezavo prijateljskih stikov med narodi obeh držav.

Obisk predsednika italijanske republike v Jugoslaviji bi moral biti dokaz, da uradna Italija potrjuje veljavnost osnovnih smernic, na katerih temelji osimski sporazum, in bi hkrati moral kazati, kako je odločena te smernice izvajati ter uresničevati v vsakdanjem življenju.

Nobena skrivnost pa ni, da italijanska stran do zdaj še ni pokazala prave in resnične volje za izkoriščanje bogate gospodarske vsebine že omenjenega sporazuma, kar je po vsej verjetnosti posledica dejstva, da se je pustila pogojevati od znanih nacionalističnih sil v Trstu, ki so se združile predvsem iz protesta proti politični vsebini dogovora med obema državama, čeprav tega danes ne kažejo tako odkrito.

Naravnost porazno pa je stanje izvajanja osimske pogodbe na področju zaščite slovenske narodne manjšine v Italiji, saj se v tem pogledu italijanska stran obnaša naravnost izzivalno, ko po svoje tolmači obveznosti, ki izhajajo iz mednarodne po-

dalje na 3. strani ■

Po volitvah na Koroškem

Koroški enotni listi (KEL) se tudi na deželnih volitvah, ki so bile v nedeljo, 7. t.m., ni posrečilo izvoliti svojega zastopnika v deželni zbor. Njeni pobudniki so že med volilnim bojem javno izjavili, da obstajajo le rahle možnosti za uspeh, saj so se tri glavne avstrijske stranke bile v deželnem zboru sporazumele za spremembo volilnega zakona, tako da je bila Koroška razdeljena na štiri volilna okrožja, od česar so imele škodo manjše politične skupine (v tem primeru Koroška enotna lista in lista Komunistične partije Avstrije). Koroška enotna lista tudi ni mogla nastopati v vseh štirih okrožjih, temveč le v treh, medtem

ko je znano, da se dvojezično ozemlje razteza po vseh štirih volilnih okrožjih.

Kljub pričakovanemu osipu glasov v primerjavi z deželnimi volitvami leta 1975 se je Koroški enotni listi posrečilo v nedeljo zbrati nekaj nad 4 tisoč glasov, kar je glede na posebne razmere na Koroškem vsekakor lepo število. Popolnoma pravilno je zato nosilec liste Karel Smolle tik po razglasitvi volilnih izidov poudaril, da bo KEL še z večjim pogumom in s še večjo odločnostjo nadaljevala s svojim delom, da se na ta način oddolži volivcem in volivkam, ki so ji v nedeljo zaupali, in da zlasti prispeva svoj

(Dalje na 2. strani)

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 14. oktobra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojarnu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 11.05 Mladinski oder: »Tajno društvo PGC« (Anton Ingolič, Marijana Prepeluh); Radijski oder; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.05 »Radio Klopotača«; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila.

■ **PONEDELJEK**, 15. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 »Bratje le k soncu, svobodni...« Podobe iz NOB; 9.00 Dnevni pregled tiska; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Zakonski tandemi; 12.00 »Radio Klopotača«; 12.45 Filmska glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.05 Otroško okenice; »Zdaj pa zapojmo!«; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Duh velikih jezer«, Radijski oder; 15.00 Glasbeni Ping Pong; 15.30 Kratka poročila; 17.05 Z naših koncertnih odrov; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ **TOREK**, 16. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 »Njene muhe« (Alfred de Musset-Ivan Šavli), SSG v Trstu; 10.00 Kratka poročila; 11.35 Vam še ugajajo? 12.00 Kulturni prostor; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.05 Odraslim prepovedano! 15.00 Rezervirano za...; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Kulturne rubrike slovenskih časopisov v Italiji; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Jugoslovanski skladatelji; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 »Na krovu«, radijska monodrama (Boris Pahor); 19.00 Poročila.

■ **SREDA**, 17. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Pod Matajurjem; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbari; 14.00 Novice; 14.05 »Odprimo knjigo pravljic«; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Duh velikih jezer«; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Najnovejša izdaja plošč; 16.30 Jugotonov expres; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mladi izvajalci; 17.25 Slavni pevci; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Problemi slovenskega jezika; 18.20 Slovenska klasična glasba; 19.00 Poročila.

■ **ČETRTEK**, 18. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Vprašanja sodobne dužbe; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 »Po Gorečnikovih sledovih in stopinjah«, (Rado Bednarik), Radijski oder; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Jugoslovanski pevci; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.05 »Tomi na obisku«; 14.30 Na goriškem valu; 15.00 Mladi pisci; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Glasbeni trenutek; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Skladbe z nabožno tematiko; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 četrtkova srečanja; 19.00 Poročila.

■ **PETEK**, 19. oktobra, ob: 7.00 poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 »Iz sveta folklorne in ljudskega izročila«; 9.00 Dnevni pregled tiska; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Domače popevke; 12.00 četrtkova srečanja; 12.30 Pasm brez besed 13.00 Poročila; 13.15 Revija Zveze cerkvenih pevskih zborov 1978 v Kulturnem domu v Trstu; 14.00 Novice; 14.05 »Kje je napaka?«; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Duh velikih jezer«; 15.00 Po končani univerzi; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Popolninski deset; 16.00 Mikrofon v razredu — Ponovitev; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Razmišljanja, pogovori, razlaga...; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Kulturni dogodki in monografije; 19.00 Poročila.

■ **SOBOTA**, 20. oktobra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 »Plašč«. Napisal Nikolaj Vasiljevič Gogolj, dramatizacija in režija Balbina Baranovič Battelino, Radijski oder; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Radijski koncert; 11.30 Kratka poročila; 12.00 »Bom naredi s'ždice čier so učas' bile«, glasnik Kanalske doline; 12.30 Pesem po o...; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.05 »Iz zakladnice slovenske mladinske literature«; 14.30 Vse lepo, Vaš Peter; 15.30 Kratka poročila; 17.00 Kratka poročila; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 »Svet brez sovraštva«, (Mira Mihelič-Pucova). Izvedba Prosvetno društvo »Sovodnjek«; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

■ nadaljevanje s 1. strani

delež v okviru splošnih prizadevanj za pravično ureditev slovenskih manjšinskih vprašanj na avstrijskem Koroškem.

Po zadnjih volitvah se stanje v koroškem deželnem zboru ni v ničemer spremenilo. Socialistična stranka se je sicer nekoliko okrepila po številu glasov, a je kljub temu ohranila svojih 20 mandatov v novem deželnem zboru. Ljudska stranka ima 12 zastopnikov, svobodnjaška stranka

Kdo stoji za njimi?

■ nadaljevanje s 1. strani

proti njemu. Sodniki, komunisti po političnem prepričanju, so bili tudi že žrtve terorističnega nasilja. Ali so torej sindikati v tem drugačnega mnenja kot partijsko vodstvo in se torej postavljajo na veliko bolj skrajne, celo anarhistične pozicije, ali pa je vse skupaj velika komedija, ki je zdaj razkrila pomanjkljivosti v režiji? To je težko verjeti, spričo stalnega pozivanja KPI na odgovorno politiko v državi in njenih stalnih obsodb na račun terorizma.

Zato je mnogo bližji sklep, da je postala politika sindikatov zadnji čas veliko bolj neodgovorna in zmedena, kot bi to zahtevali jasni interesi delavskega sloja, in da peha jo ravno neodgovorni sindikalni voditelji, seveda ne vsi, a morda tisti, ki imajo v rokah največ oblasti in vpliva, delavstvo v nevarne avanture, ki se lahko končajo tudi s katastrofo za vso državo, vsekakor pa z veliko škodo za delavce same. Delavci bi morali premisliti glede politike svojih sindikalnih voditeljev in paziti, da ne postanejo s časom »voditelji«, ki bi jih lahko zapeljali v totalitarne pustolovščine in v usodno gospodarsko krizo, ki se lahko konča z gospodarskim zlomom. Kdor se ne strezni pred očitnim nasiljem, ki se ne ustraši niti krvi, je sokrivec terorizma, še tembolj pa, če mu daje potuho in ga brani, kadar je zasačen.

pa štiri. Prav toliko zastopnikov sta obe skupini imeli v prejšnjem deželnem zboru. Socialistična stranka si je torej zagotovila absolutno večino, ki si jo je prvič priborila na volitvah leta 1970. Priznati je treba, da je ta stranka vodila zelo spretno volilno kampanjo, ko je v svoji propagandi politične nasprotnike v bistvu označevala za nekakšne nadležne muhe, ki naj bi motile obče priznani politični in socialni mir v deželi.

Ljudska stranka in svobodnjaki so v bistvu ohranili svoje glasove, medtem ko se je za komunistično stranko, ki je že pred volitvami bila zelo šibka, pokazal znaten osip glasov v primerjavi s prejšnjimi deželnimi volitvami, saj je ta stranka zbrala v nedeljo nekaj nad 3 tisoč glasov in torej izgubila skoraj polovico volivcev iz leta 75.

Volilna udeležba je bila ena najnižjih, če že ne najnižja v vsej povojni zgodovini Koroške, kar nikakor ne more biti dokaz kdovekakšne politične zrelosti prebivalstva in je morda tudi odraz prepričanja, da se tako in tako nič ne more spremeniti.

Upamo, da taka miselnost ni zajela tudi širših plasti slovenskega prebivalstva na Koroškem, čeprav je treba priznati, da se v zadnjem času kaže tudi pri predstavniških manjšine določena utrujenost, kar je razumljivo glede na hude in celo izredno težavne razmere, sredi katerih se gibljejo in delujejo. Toda prav izid nedeljskih deželnih volitev je po našem mnenju pokazal, da je treba vztrajati, saj je nad štiri tisoč volivcev, kolikor jih je glasovalo za Koroško enotno listo, zgovorno, jasno in pogumno dokazalo, da razmere le niso tako rožnate, kot jih je v svoji volilni propagandi skušala prikazovati največja avstrijska stranka na Koroškem, temveč da obstaja cela vrsta odprtih vprašanj, med njimi predvsem vprašanje odnosov med narodno večino in manjšino, saj si bo slednja prav gotovo še dalje prizadevala, da ji bo končno priznana enakopravnost, do katere ima pravico po pisanih in nepisanih zakonih.

Poskus vojaškega upora v Argentini

Osamljen poskus upora argentinskega generala Menendeza se je iztekel v 33-tih urah. Vojaške oblasti so ga odstranile s poveljniškega mesta. Medtem se je izvedelo za neposreden povod izjalovljenega poskusa državnega udara. Šlo je za različna stališča v okviru vojakov, ki imajo oblast v državi, v zvezi s procesom postopnega povratka k demokratičnemu ustroju, katerega sta načela državni predsednik general Videla in ugledni zastopnik višjih vojaških krogov general Viola. General Menendez je izrazil ostre kritike do takoimenovanega procesa za narodno reorganizacijo in je še zlasti napadel dozdevno neuspešnost vladnega pristopa do reševanja gospodarskega vprašanja in boja proti gverili. Glavni vzrok, ki je sprožil reakcijo desne struje v vojski, je bila osvoboditev in izgon iz dr-

žave časnikarja Jakoba Timermanna, ki se sedaj mudi v Izraelu. Oblasti so ga izgnale v sredo. Timerman je bil v terorističnem obdobju eden najbolj znanih argentinskih časnikarjev. Vojaške oblasti so ga obtožile stikov z gverilo in ga držale v zaporu nad dve leti. Pred 15-timi dnevi je argentinsko vrhovno sodišče odredilo njegovo osvoboditev, kar je povzročilo razkol v vojaški hunti. General Viola je predlagal uresničitev sklepa sodišča, a je bil v hunti preglasovan za 6 glasov proti 3. V torek je predsednik Videla zagrozil z odstopom, ko bi hunta, ki ima sicer zgolj posvetovalni glas, ne izrekla pozitivnega mnenja. Na ponovnem glasovanju sta se le dva generala izrekla proti Timermanovemu izgonu. General Viola se je zavzel za postopno utrditev pravne države in povratku k ustavnemu sistemu.

Vodnik po zbirkah Goriškega muzeja

V založbi Goriškega muzeja v Novi Gorici je izšla letos prikupna knjižica na 32 straneh z naslovom »Goriški muzej. Vodnik po zbirkah.« Napisal jo je umetnostni zgodovinar Marko Vuk, kustos goriškega muzeja v Novi Gorici.

To je ena tistih publikacij, ki so kljub svoji drobnosti dragocene tako po svoji kvaliteti kot po bogastvu in zanesljivosti podatkov, kakor jih lahko nudi samo resničen strokovnjak. V uvodu je rečeno: Ta vodnik nas popelje po muzejskih zbirkah Goriškega muzeja, pokrajinske in medobčinske ustanove, ki deluje na ozemlju štirih primorskih občin (Ajdovščina, Nova Gorica, Sežana in Tolmin). Ustanovljen je bil 5. septembra 1952 z odločbo tedanjega okrajnega ljudskega odbora Gorica. Svoj sedež ima na gradu Kromberk pri Novi Gorici ..., kjer ima tudi svojo osrednjo muzejsko zbirko. Poleg tega ima še druge muzejske zbirke oziroma spominske objekte, ki ležijo v porečju reke Soče in na Krasu ter pomenijo bistveno dopolnilo njegovi dejavnosti. Če gremo od izvira Soče navzdol, si sledijo po naslednjem vrstnem redu še preostale zbirke: Trentarska muzejska zbirka na Logu v dolini Trente, rojstna hiša pesnika Simona Gregorčiča na Vrsnem, Tolminska muzejska zbirka v Tolminu, spominska soba pesnika Alojza Gradnika v Medani in grad Dobrovo v Brdih, v Štanjelu pa manjša kraška etnološka zbirka v takomenovani »romanski« hiši in arheološka zbirka v južnem stolpu obzidja.

Lego teh muzejskih objektov prikazuje zemljevidna skica na tretji strani, dalje v notranjosti knjižice pa najdemo poleg opisov tudi fotografije posameznih objektov oziroma zbirk. Vsako je avtor Marko Vuk sicer na kratko, kolikor mu je

pač dopuščal prostor, a jedrnat in jasno opisal in nanizal pri tem zelo veliko koristnih podatkov in osvetlitev preteklega dogajanja. Človek se naravnost čudi, kako je mogoče podati takó bogato bero zgodovinskih podatkov na tako malo straneh. Tako nam med drugim osvetli zgodovino gradu Kromberk oziroma njegovega prehodnika, t. j. vasi in morda utrdbe Stran, ki je prvič imenovana leta 1206 v neki listini goriškega grofa Majnhard II.

Posebno burno zgodovino je doživel grad Kromberk v tem stoletju, ko je bil hudo poškodovan tako v prvi kot v drugi svetovni vojni.

Sledi opis muzejskih zbirk v gradu, pri čemer nas avtor spet prijetno preseneti s svojim temeljitim zgodovinskim znanjem in korektnim poročanjem. Tako npr. posebej poudari pri omembi arheoloških najdb iz Batuj in ketlaškega kulturnega kroga, kateremu pripadajo, t. j. od 9. do 11. stoletja, da so bili nosilci te kulture že Slovenci.

Vuk potem po vrsti opiše in razloži tudi ostale muzejske zbirke in objekte, ki spadajo pod goriški muzej in ki smo jih že omenili. Poleg strokovnosti opisov je pohvaliti tudi odlični jezik, ki je strokovno neoporečen, a preprost in jasen, tako da je knjižica razumljiva tudi najbolj preprostim bralcem oziroma obiskovalcem teh zbirk, katerim je namenjena. Za skrbno izdajo knjižice si zasluži vso pohvalo seveda celotno strokovno osebje in zlasti vodstvo muzeja. Odlika knjižice je nadalje navedba strokovne literature, kar bo prišlo prav tistim, ki se za zgodovino tega dela Slovenije in za nastanek prikazanih muzejskih objektov in zbirk še posebej zanimajo. Obžalovati je samo, da je knjižica izšla samo v 2000 izvodih, kar se nam zdi veliko premalo.

Ameriška pobuda za Bližnji vzhod

V krogih Združenih narodov se je razširila vest o dveh ameriških pobudah za premostitev sedanjega napetega položaja na Bližnjem vzhodu. Prva zadeva vzpostavitve miru na jugu Libanona, druga pa dosego globalne rešitve bližnjevzhodnega vprašanja. Libanonski radio poroča, da bo pri pobudi za vzpostavitev miru na jugu Libanona sodelovalo tudi tajništvo Združenih narodov. Pogajanja naj bi potekala na dveh ločenih ravneh. V Bejrutu naj bi na pogajanjih sodelovali libanonska vlada, Organizacija za osvoboditev Palestine, Sirija in levičarske stranke v Libanonu, ki imajo svoje sile na jugu ter zastopniki Norveške, Nizozemske, Francije ter Irske, kot tudi predstavniki držav, katerih čete sestavljajo mirovni zbor Združenih narodov. V Je-

ruzalemu pa naj bi se sestali zastopniki Združenih držav Amerike, Izraelci in predstavniki sil majorja Haddada.

—o—

KOHOUT

Češki disident, pisatelj Pavel Kohout, kateremu so predvčerajšnjim češkoslovaške oblasti odvzele češkoslovaško državljanstvo ter mu preprečile povratek v domovino, je izjavil, da se bo še naprej vzemal za vrnitev v domovino. Dejal je, da nima namena, da bi zaprosil za politično zatočišče na tujem, ker bi s tem posredno priznal veljavnost sklepa češkoslovaškega notranjega ministra in celo svojo dozdevno krivdo. Dodal je, da se ima še vedno za češkoslovaškega državljan.

Pertini na obisku v Jugoslaviji

(nadaljevanje s 1. strani)

godbe, in v bistvu zatrjuje, da se te obveznosti tičejo le slovenske manjšine na ozemlju bivše cone A Tržaškega ozemlja, se pravi Slovencev v sedanji tržaški pokrajini. To stališče je prišlo jasno do izraza na zasedanjih vladne komisije, ki ima nalogo, da izoblikuje predlog za globalno zakonsko zaščito celotne slovenske manjšine v Italiji, se pravi tudi tiste, ki živi na Go-

riškem in v videmski pokrajini, kar vsekakor ustreza duhu in črki osimske pogodbe.

Slovenci v Italiji pozdravljamo sklep predsednika republike Pertinija, da uradno obišče sosedno in prijateljsko Jugoslavijo, saj pričakujemo, da bo ta obisk prispeval k odstranitvi ovir, ki preprečujejo izvajanje črke in duha osimske pogodbe, katere neodtujljiv del je prav gotovo tudi zaščita slovenske manjšine v Italiji.

Slovensko Stalno Gledališče
razpisuje

ABONMA
za sezono 1979-80

Etbin Kristan: KATO VRANKOVIČ - igra v treh dejanjih, režija MARIO URŠIČ

Edward Albee: KDO SE BOJI VIRGINIJE WOOLF? - drama, režija DUŠAN MLAKAR

John M. Synge: VRAŽJI FANT ZAHODNE STRANI - komedija v treh dejanjih, režija ZVONE SEDLBAUER

Slawomir Mrożek: TANGO - dramsko delo v treh dejanjih, režija FRANCI KRIZAJ

Ivan Cankar: LEPA VIDA - dramska pesnitev v treh dejanjih, režija MILE KORUN - gostovanje SLG Celje

Henry de Montherlant: PORT ROYAL - drama, režija VOJA SOLDATOVIČ - gostovanje SNG Maribor

Ivo Tijardović: SPLITSKI AKVAREL - opereta, režija RICHARD SIMONELLI - gostovanje gledališča Komedija iz Zagreba

VRSTA ABONMAJEV V TRSTU

Red A (premierski)
Red B (prva sobota po premieri)
Red C (prva nedelja po premieri)
Red D (mladinski v sredo)
Red E (mladinski v četrtek)
Red F (druga sobota po premieri)
Red G (popoldanska predstava na dan praznika)
Red H (mladinski)
Red I (mladinski)
Red J (mladinski)

CENE ABONMAJEV ZA SEDEM PREDSTAV

	premiera	ponovitve
Parter I. (sredinski sedeži)	25.000 lir	15.000 lir
Parter II. (ostali sedeži)	21.000 lir	
Balkon	10.000 lir	

Slovensko stalno gledališče razpisuje (razen za premiere v Trstu) tudi družinski abonma, ki omogoča družinam skupni obisk z osnovnim abonmajem, h kateremu vsak nadaljnji družinski član doplača 10.000 lir. Mladinski abonma velja za vse sedeže in stane prav tako 10.000 lir. Po isti ceni nudimo abonma tudi invalidom. Abonma red F in red G stane 11.500 lir.

Slovensko Stalno Gledališče
Kulturni dom

Sezona 1979-80

OTVORITVENA PREDSTAVA

ETBIN KRISTAN

KATO VRANKOVIČ
drama v treh dejanjih

Predpremieri:

v sredo, 17. oktobra 1979 ob 20.30 - ABONMA RED D - mladinski v sredo
v četrtek, 18. oktobra 1979 ob 20.30 - ABONMA RED E - mladinski v četrtek

Premiera

v petek, 19. oktobra 1979 ob 20.30 - ABONMA RED A - premierski

Nadaljuje se vpisovanje abonmajev. Vse abonente prosimo, da dvignejo izkaznice pri blagajni Kulturnega doma, Ul. Petronio 4, ob delavnikih od 9. do 14. ure.

Preprečena politična špekulacija

Na zadnji seji tržaškega občinskega sveta so demokratične stranke odobrile predlog krščanskega demokrata Ricchettija za odložitev razprave o obisku republiškega predsednika Pertinija v Jugoslaviji na čas po tem obisku. Preprečen je bil tako poradikalci, misovci in predstavniki Liste za skus špekulacije, da bi zaostri napetost. Trst so namreč predlagali razpravo o svojih resolucijah, ki naj bi pogojevale vednje republiškega predsednika. Kljub reakciji pristašev Liste za Trst so zahtevo o odložitvi podprli svetovalci komunistične partije, demokristjani, republikanec, socialni-demokrat in socialist Benedetič, medtem ko je socialist D'Amore podprl zahtevo radikalcev, misovcev in Liste za Trst. Svojo resolucijo, ki pozdravlja Pertinijev obisk, je predložila tudi komunistična skupina, a jo je umaknila do prihodnje razprave.

Na seji so govorili tudi o preskrbi mesta s pitno vodo. Župan Cecovini je zagotovil, da bo to vprašanje že čez leto dni, ali najkasneje v dveh letih, korenito rešeno. Dotlej bodo izdelali vodovod do Moščenic in bodo torej lahko popolnoma opustili izvir Timave.

—o—

PRISTANIŠKI NAČRT

Na deželi bodo jutri predstavili predhodno študijo k deželnemu pristaniškemu načrtu. Dokument je pripravilo deželno odborništvo za načrtovanje. Na osnovi študije se bo razvila razprava v okviru vseh socialnih, političnih in proizvodnih sil v deželi. Dokument je temeljnega pomena za sestavo variante za pristanišča k deželnemu ureditvenemu načrtu.

UČNI PRIPOMOČKI

V okviru srečanj za strokovno izpopolnjevanje šolnikov, ki ga sporazumno organizirajo slovenske višje srednje šole v Trstu, bo jutri ob 17. uri v zbornici državnega učiteljskega Anton Martin Slomšek v Trstu predavanje profesorja Tomaža Vebra o uporabi avdiovizualnih pripomočkov na višji srednji šoli.

ŠE VEDNO NI POUKA

Na znanstvenem in klasičnem liceju »F. Prešeren« v Trstu še vedno ni pouka, potem ko so bili prostori pretekli teden poplavljeni, ko je po dežju skozi streho vdrla voda. Streha je bila pa pred kratkim popravljena. Pristojni organi proučujejo možnosti premostitve sedanjega stanja in obnove pouka.

Društvo slovenskih izobražencev

Trst

vabi na

SREČANJE S TRŽAŠKIM ŠKOFOM L. BELLOMIJEM

v ponedeljek, 15. oktobra, ob 20.15 v Peterlinovi dvorani v Donizettijevi ulici št. 3.

Vljudno vabljeni!

Slovensko Stalno Gledališče

Kulturni dom

MIHAIL BULGAKOV

IVAN VASILJEVIČ

komedija v treh dejanjih - dveh delih

V soboto, 6. oktobra, ob 19.30

Ob novi sezoni SSG

Izvirna sila kulturne ustvarjalnosti je temelj zagotovitve obstoja in razvoja narodnostne skupnosti. Prosvedna društva in kulturne ustanove se po poletnem premoru pripravljajo na novo sezono. Veliko pričakovanje vlada za začetek nove sezone osrednje slovenske kulturne ustanove v deželi Furlaniji - Julijski krajini — Stalnega slovenskega gledališča v Trstu. Otvoritvena predstava letošnje sezone bo Kristanova drama v treh dejanjih »Kato Brankovič«. Predpremieri za mladinski abonma bosta v sredo, 17. oktobra, in v četrtek, 18. oktobra v Kulturnem domu v Trstu. Premiera bo v petek, 19. oktobra. Medtem se nadaljuje vpisovanje abonmajev tako za sezono Slovenskega stalnega gledališča, kot tudi za koncertno sezono Glasbene matice. Obe ustanovi vabita abonente, da dvignejo izkaznice.

Lavo Čermelj - 90-letnik

Ugledni tržaški Slovenec, narodni in protifašistični borec, znanstvenik in pisatelj profesor Lavo Čermelj je dne 10. t.m. praznoval v Ljubljani 90-letnico. Profesor Čermelj je študiral v Pragi in na Dunaju, kjer je doktoriral iz fizike. Že takoj po prvi svetovni vojni se je posvetil poslanstvu narodnega, ljudsko-prosvetnega in publicističnega dela na Primorskem. Pred grožnjo aretacije se je moral umakniti v Ljubljano, kjer je desetletja vodil narodno-obrambno dejavnost. V 30-tih letih je pripravil vrsto znanstvenih razprav in publikacij v obrambo obstoja slovenske narodnostne skupnosti na Primorskem, ki so še danes temeljnega pomena. Posebno fašistično sodišče ga je leta 1941 obsodilo na smrt. Kazen so mu pozneje spremenili v dosmrtno ječo. Po drugi svetovni vojni je bil izvedenec na pariški mirovni konferenci.

Tudi naš list iz srca želi jubilarntu mnogo zdravja in še veliko osebnih zadoščenj.

HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH

razpisuje

usposobljenostni izpit za dva uradnika prve kategorije. Podrobni pogoji razpisa so razvidni na oglasni deski ali v tajništvu sedeža Hranilnice in posojilnice na Opčinah. Prošnje je treba vložiti do 15. oktobra 1979.

MEDICINA DELA

V glavni dvorani tržaškega vseučilišča se je pričel vsedržavni kongres italijanskega Društva medicine dela in industrijske higijene. Kongres se odvija ob 50. obletnici ustanovitve društva. Organizira ga inštitut za medicino dela tržaškega vseučilišča. Zborovanje poteka pod pokroviteljstvom predsednika republike ter ministra za javno šolstvo, zdravstvo in delo. Uvodno poročilo je imel profesor Berli z odseka za zdravstvo Evropske gospodarske skupnosti. Kongres se bo zaključil v soboto.

MLADINSKI PRAZNIK

Rajonski svet tržaške občine za Sveti Jakob, Pončano in Magdaleno prireja v sodelovanju s tržaško pokrajino praznično mladinsko srečanje ob mednarodnem letu otroka. Podobna pobuda rajonskega sveta je žela že lani velik uspeh. Srečanje se je začelo v četrtek na trgu Svetega Jakoba. Sodelujejo italijanske in slovenske šole ter ustanove in združenja v rajonu. Na sporedu so igre, glasbeni nastopi in zabavne predstave. Jutri bo ob 17.30 javna razprava na sedežu ustanove ENAIP

Nova sezona Društva slovenskih izobražencev

Po poletnem premoru in po uspeli »DRAGI 79« bo Društvo slovenskih izobražencev v Trstu začelo prihodnji teden s svojo redno kulturno sezono, ki bo trajala vse do konca junija prihodnjega leta. Odbor društva je začrtal program, ki obeta biti kot vedno razvejan in pester, saj bo segel na najrazličnejša področja domače in splošne problematike, ki zanima Slovenca

v Italiji. Program predvideva vrsto sestankov, predavanj, srečanj in debatnih večerov.

Prvi bo gost DSI tržaški škof Lorenzo Bellomi. Srečanje z njim je predvideno za ponedeljek, 15. oktobra, ob 20.15. Škof bo odgovarjal na vrsto vprašanj, ki zadevajo konkretnost tržaške Cerkve kakor tudi širšo versko in drugo problematiko.

»Politična« kriza v občinskem odboru v Gorici

V političnih krogih se je ob koncu preteklega tedna nenadoma razširila vest o odstopu republikanske stranke iz večine v občinskem odboru, ki je sestavljen iz predstavnikov DC in PSDI. Republikanska stranka se je odločila za ta korak, ker ugotavlja, da se ne izpolnjujejo obveze, ki se nanašajo v glavnem na tri točke programskega sporazuma: upravljanje bodočega »avtoporta«, vprašanje preureditve občinskih služb in osebja ter revizija regulacijskega načrta. Resnici na ljubo je treba reči, da so te ugotovitve precej iz trte izvirne in da nimajo nekega resnejšega vzroka, kajti vsi ti znaki ne izražajo resničnega stanja. V sami republikanski stranki so stališča deljena. Odbornik dr. Luciani, ki je neposredno prizadet, trdi, da je njegova stranka odločala protizakonito, oz. proti pravilom strankinega statuta. Vse kaže, da so za kulisjem bolj osebni problemi, kot pa prava politična volja, da bi se odrekli podpori občinskemu odboru. Odbornik Luciani ni podal ostavke od svojega mesta, a čeprav bi to storil, bi občinski odbor imel vseeno zadostno številčno večino. Mogoče se bodo republikanci odločili tudi za odstop iz večine na pokrajini, kot so že storili na

občini v Gradežu. To bi imelo vsekakor določene posledice; kakšne, bomo lahko videli že v prihodnjih dneh.

—o—

»KOLESARJENJE PRIJATELJSTVA«

Prihodnjo nedeljo, 14. oktobra, bo v organizaciji Občinske zveze telesnokulturnih organizacij Nova Gorica in Obsoške skupine za socialni turizem v Gorici ter v sodelovanju z Zvezo slovenskih športnih društev v Italiji organizirano »Kolesarjenje prijateljstev«, to je športna, netekmovalna prireditve med ljubitelji tega športa. Proga bo tekla po jugoslovanskem in italijanskem ozemlju v dolžini 25 km. »Tekmovanja« se lahko udeležilo posamezniki kot skupine ne glede na starost.

Start bo ob 9. uri izpred stavbe Občinske skupnosti v Novi Gorici, zaključek pri-

reditve pa je predviden za 12. uro. Organizatorji so povabili predstavnike občin in oblasti, da bi s svojo prisotnostjo dali še večji poudarek že obstoječemu, plodnemu sodelovanju, ki ga označuje prijateljstvo med Gorico in Novo Gorico.

RAZSTAVA POHIŠTVA NA GORIŠKEM ESPOMEGU

Konec tega meseca bo odprta v prostori sejmšča Espomego razstava pohištva in opreme »Ambiente 3«, ki zadobiva iz leta v leto vedno večji pomen in razvoj. Letos se je prijavilo precej razstavljalcev iz naše dežele in sosednih dežel, verjetno bodo prisotna tudi podjetja iz inozemstva. Zanimanje za to področje je v Gorici vedno precejšnje in tudi prisotnost razstavljalcev je vedno večja, saj je ta sektor zadobil v zadnjih časih določen razmah. Sejem bo odprt od 27. oktobra do 4. novembra, v istih dneh pa bodo poleg običajno razstavljenih predmetov še razne kulturne prireditve.

Gledališka sezona v Gorici

Kot je znano, ne bodo predstave SSG iz Trsta in drugih gledališč v Verdijevi dvorani, ker ni prišlo do dogovora med lastniki tega gledališča in občino glede nekaterih del, ki bi bila nujno potrebna v notranjosti: na odru bi morali namreč postaviti, v skladu z določenimi predpisi, varnostne naprave. Zaradi tega bodo predstave italijanske kot slovenske sezone v drugih dvoranah. Predstavniki SPZ, ZSKP in Slovenskega gledališča iz Trsta so se odločili, da bo celotna abonmajska sezona v dvorani Katoliškega doma na drevoredu XX. septembra. Mogoče ne bo oder v Katoliškem domu ustrezal vsem potrebam nastopajočih, vendar v Gorici vsekakor ni primernejše dvorane; iz programa bo izpadel nastop zagrebškega gledališča Komedijskega s Splitskim akvarelo, ostali abonma pa bo ostal neokrnjen. Predvidena so sledeča dela: Kato Vrankovič (Etbin Kristan), Kdo se boji Virginije Woolf? (Edward Albee), Vražji fant zahodne strani (John M. Synge), Tango (Slawomir Mrozek), Lepa Vida (Ivan Cankar), Port Royal (Henry de Montherlant), Kaj je resnica? (Luigi Pirandello). Cena abonmajev za sedem predstav znaša 15.000 lir (parter I.), 12.500 (parter

II.) in 10.000 (balkon). Poleg teh je razpisan tudi družinski abonma, ki omogoča družinam skupni obisk z osnovnim abonmajem, h kateremu vsak nadaljnji družinski član

Odkritje kipa Ivanu Trinku

Vrsti spomenikov, ki jih je Klub starih goriških študentov v zadnjih letih dal postaviti na Erjavčevi cesti v Novi Gorici, se bo prihodnjo nedeljo pridružil še kip Ivanu Trinku, buditelju beneških Slovencev. Svečanost bo v nedeljo, 14. oktobra, ob 15. uri, ko bosta na sporedu slavnostni govor ter nastop recitatorjev in pevskega zbora iz Beneške Slovenije. Dejavnost Kluba starih goriških študentov je neprecenljiva, saj odkritje podobnih spomenikov pomeni trajen spomin na naše nadvse zaslužne može iz preteklosti in opozarja na našo bogato kulturno in politično dediščino. Goriška se hvaležno klanja Ivanu Trinku; poleg nižje srednje šole in prosvetnega društva iz Čedad, bo odkritje tega spomenika ponoven dokaz hvaležnosti buditelju beneških Slovencev.

II. MIRENSKA KULTURNA JESEN

Mirenski Grad

Nedelja, 14. oktobra 1979, ob 18. uri:

SLOVENSKI OKTET

Izjava program starocerkvenoslovanskih in renesančnih skladb. V delu programa sodeluje organist HUBERT BERGANT.

Vabljeni!

doplača 10.000 lir, mladinski abonma pa velja za vse sedeže in stane tudi 10.000 lir. Vpisovanje abonmentov traja do 31. oktobra na sedežu ZSKP, drevored XX. septembra (tel. 81120) ter na sedežu SPZ v ul. Malta (tel. 2495).

—o—

MANIFESTACIJA V PEKINGU

Nad dva tisoč študentov in profesorjev ljudske univerze v Pekingu je izvedlo manifestacijo pred osrednjim vladnim poslopjem z zahtevo naj se z vseučilišča umaknejo oddelki vojske, ki so se vanj vselili med kulturno revolucijo. Nosili so transparente in vzklikali: Naša univerza ni vojašnica. Protestno akcijo so izvedli, ker so predavalnice prenatrpane. V zadnjem času je prišlo do vročih razprav v zvezi s prisotnostjo vojaških oddelkov po vseučiliščih, ki so vanje nastanili med kulturno revolucijo. Vlada je izdala septembra lani odlok, ki je predvideval umik vojakov z vseučilišč do avgusta letos.

Minister Nicolazzi na obisku v Gorici

V soboto, 6. oktobra, je prišel na obisk v Gorico minister za javna dela Nicolazzi, potem ko se je dopoldan srečal v Trstu s predstavnikami dežele. Na gradbišču obmejnega postajališča so ga pričakali goriški župan De Simone, občinski odborniki, načrtovalec ter vodja del inž. Graziato ter goriški prefekt dr. Barrasso, ministra pa so spremljali deželni predsednik Comelli, podpredsednik Coloni, nekateri odborniki ter višji funkcionarji ministrstva. Ogledali so si dela na obmejnem postajališču, de-

la, ki so že močno napredovala in ki bodo verjetno zaključena prihodnjo pomlad. Zatem si je minister ogledal avtocestni priključek in gradbišče novega mosta čez Sočo pri Ločniku. Sledil je obisk na županstvu, kjer so župan in njegovi sodelavci ministru obrazložili še nekatera vprašanja, ki se tičejo javnih del v Gorici in njeni neposredni okolici, zlasti za dvojnik državne ceste proti Vidmu. Minister Nicolazzi je zagotovil svoje posredovanje pri osrednji vladi.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšla je nova številka »Mladike«

Izšla je nova, osma številka Mladike. Na uvodnem mestu prinaša besedilo pozdrava, ki ga je poslal tržaški škof Lorenzo Bellomi zborovavcem letošnjim študijskih dni »Draga 79«. Sledi kronistično, a vendar s toplino in hkrati kritično podano poročilo »Draga 79: točka za točko«.

Ta številka prinaša nekoliko sentimentalno napisano novelo Brune Pertot »Pismo v jesensko noč« o surovem možu in nežnočuteči ženi, ki pa odkrito priznava v svojem pismu ljubimcu — novela je namreč napisana v obliki takega pisma — da moža sploh nima rada. »Nastrašnejše pa je to — piše — da ljubim vse, le njega ne, samo zanj ne zmorem niti kapljice ljubezni.« Brave se nehote vpraša, zakaj se je potem sploh poročila z njim. Pomanjkanje psihološke poglobljenosti v noveli odtehtata odličen jezik in lep slog. Kljub temu nam zapusti novela tak turoben in neprijetni priokus, ker nam nobena od obeh oseb v njej ni simpatična: on zaradi grobosti, ona zaradi varanja, pa naj ima to še toliko opravičil. Med drugim si da cinično naslavlјati ljubimčeva pisma kar na dom. Pavle Merku nadaljuje v svojih zapiskih »Žive besede v naših narečjih« z objavljanjem in raziskovanjem starinskih in v mnogih pogledih zanimivih besed v terskem narečju. Upati je, da bodo bodoči pisci zgodovine slovenskega jezika upoštevali te zapiske. Nadalje najdemo v tej številki ciklus zelo lepih pesmi Borisa Pangerca »Verujem v eno prst...«, ki je dobil prvo nagrado na natečaju Mladike. Naj navedemo samo uvodne kitice:

grudo nam vračaš s pločevino —
do morja
padajo valjaste sence

in okrog mrkih mrež
siva polja
bolšičijo za davnim zelenjem
kje so zdaj bujni grmi
moje mladosti
kje žive meje
na razvalu pašnikov —
jeklene gosence
so izgadile poljske steze
in za cementnimi ogradami
zori naš davek Bližnjemu vzhodu

Nadaljuje se tudi dnevnik Lada Piščanca. Tokratno nadaljevanje je še posebno aktualno in ginljivo, ko nam razodeva, kako je mladi bogoslovec premišljeval o celibatu in žrtvah, ki jih zahteva. Rubrika »Pod črto« je tokrat precej obširna in obravnava aktualne teme: od strahu pred slovenskim nacionalizmom, pod čemer je mišljena samo obramba narodnega čuta in zavesti ter želja po narodni svobodi in ponosu, do v čudno meglo zavitega zborovanja pisateljev na Štatenbergu. Izredno lepo je napisan članek Brune Pertot »Grenki samorastnik oreh« v rubriki »Žene in dekleta«. Že večkrat smo imeli priložnost pohvaliti te njene članke o najbolj priljubljenih vrtnih rastlinah in sadnih drevesih. Škoda bi bilo, če ne bi izšli v posebni knjigi. V okviru svojega prikazovanja slovenskih povojnih revij v Italiji poroča prof. Martin Jevnikar tokrat o zborniku »Utripi«. Isti ocenjuje italijanski prevod Ingoličeve mladinske povesti »Potopljena galeja«. Marko Tavčar pa poroča o letošnjem skavtskem jamboreeju. Ivo Jevnikar piše pod običajnim naslovom svoje rubrike »Drobci iz manjšinskega sveta« o raznih novostih, zlasti publicističnih, na

tem področju. Pisec, ki se je podpisal samo z začetnicama J. S., pa poroča o davni tradiciji slovenske univerze, saj je obstajala prva jezuitska visoka šola v Ljubljani že pred 370 leti. Zanimiv je konec njegove dobro dokumentirane razprave, ko namreč razkriva, zakaj skušajo danes nekateri avtorji tajiti to tradicijo.

Martin Jevnikar tudi nadaljuje svoj literarni pregled »Zamejska in zdomska literatura« z oceno dveh novih posmrtnih zbirk Truhlarjevih pesmi.

Poleg tega najdemo tudi v tej številki še razne druge zanimive rubrike in kratke vesti ter komentarje kot tudi humoristično rubriko »Čuk na Obelisku«.

—○—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB V TRSTU

Po treh uspešnih družabnih večerih v Slovenskem kulturnem klubu, bo naslednjo soboto naš gost **dr. Franc Mljach**. Z njim se bomo razgovarjali o pravkar zaključenih **volitvah na Koroškem**. Začetek ob 19.30 (točno!).

Tistim, ki našega kluba morda ne poznajo, naj povemo, da se mladi zbiramo tu vsako soboto od 19.15 dalje. Naš program obsega večer zabavnega značaja (prirejamo igre, plese, »shows«, izlete, letovanja, itd.) in seveda večere z resnejšo vsebino: razgovarjamo se o problemih mladih; o verskih, zgodovinskih, političnih in literarnih vprašanjih, prirejamo literarno-glasbene večere, itd. Poleg tega delujejo v okviru kluba razni krožki (literarni, zgodovinsko-politični) in pevski zbor.

Mlade torej vabimo, da se udeležijo naših rednih sobotnih sestankov, kjer se bomo lahko spoznali, se razgovarjali in vzpostavili prijateljske vezi, za kar v vsakdanjem življenju (na šolah, na delu in drugod) nimamo časa ali priložnosti.

Slovenski kulturni klub
Ul. Donizetti 3/1

Grofija Eppenstein je obsegala prav to prvo široko kotlino, v katero smo prispeli. Vozimo se mimo industrijskega mesta Judenburg proti Knittelfeldu. V njegovi bližini so razvaline gradov dveh pomembnih rodbin Eppenstein in Liechtenstein, ki sta v fevdalnem obdobju imeli tako pomembno vlogo v naših deželah.

Judenburg pa je tudi kraj, kjer se je ob koncu prve vojne uprl slovenski kranjski polk avstrijski vojaški oblasti. Upor je bil krvavo zatrt, bil pa je znamenje novih časov in sprememb za slovenski narod.

Med Judenburgom in Knittelfeldom je nekoliko manjše, vendar prav tako močno industrijsko mesto Zeltweg, blizu katerega se nahaja znana dirkaška steza Österreich Ring. Na tej stezi se kosajo najpomembnejši evropski dirkači z avtomobili različnih znamk.

Za industrijskim Knittelfeldom se odpira na severno stran obširna stranska dolina. V njej je kraj Sekova (Seckau) s starim benediktinskim samostanom. Tu je bila leta 1218 ustanovljena majhna Sekova škofija, povsem odvisna od Solnograda. Po stoletjih se je razširila na vso Zgornjo Štajersko in prenesla sedež v Gradec. Ko je daljnovidni škof Slomšek sredi preteklega stoletja prenesel sedež Lavantinske škofije (ustanovljene 1228) iz koroškega Št. Andraža v Maribor, se je različnost med Zgornjo in Spodnjo Štajersko izoblikovala tudi v cerkveni upravi. Sekovska škofija (Gradec) je obsegla avstromenški del dežele, Lavantinska (Maribor) pa slovenskega.

Preden dospemo v Leoben, kjer bomo južinali, se

JOŽKO ŠAVLI

PROTI SEVERU...

peljemo mimo pomembnega železniškega križišča St. Michael. Tu se odcepi od glavne železnice proga proti Solnogradu in Linzu, skozi široko predolino ob vodi Liesing (Lesnik?). Skozi ta naravni prehod se ob velikih praznikih in v začetku počitnic vsuva množica vozil jugoslovanskih delavcev in turistov iz zah. Nemčije. Ogromni tok se je do pred nekaj leti zlival proti Gradcu po velikem ovinku mimo Leobna in Brucka na Muri, povzročal prometne zagate in zastoj, številne nesreče, tako da je ta odsek ceste dobil ime »cesta smrti«. Sedaj pa je že dograjen dolg cestni predor pod hribovjem Gleinalpe (Glina?), ki usmerja prometno reko naravnost na Gradec, brez smrtno nevarnega obvoza čez Bruck.

Leoben, veliko industrijsko, vendar snažno mesto, v katerem imamo postanek z južino, je središče gornještajerskega industrijskega območja. Topilnice železove rude in livarne v bližnjem predmestju Donawitz so med največjimi v Avstriji. Železovo rudo kopljejo v dnevnem kopu na bližnji gori Erzberg (Rudna gora). Železarsko izročilo vsega območja sega daleč v predzgodovino. Podatek, da so marljivi Karantanci že leta 712 prav na Erzbergu znova odkopavali železovo rudo, nam priča o izrednem gospodarskem pomenu vsega območja ob zgornji Muri skozi vso zgodovino. Zaradi takšnega gospodarskega pomena je bilo območje vedno gosto naseljeno.

Tudi slovenska naseljenost območja za časa Karantanije je bila za tisto obdobje prav gosta. To mi je zatrdil dr. Erich Körner, predsednik Avstrijske Lige za človekove pravice, doma iz Leobna. Da je kasneje prevladala bavarska (nemška) govorica, si lahko razložimo le s tem, da je bil kasnejši dotok bavarskega življa kljub temu zelo močan. Toda predvsem v obrtniške ter industrijske dejavnosti, rudarstvo in železarstvo. Nastala so močna nemško govoreča mesta, ki so sčasoma nadvladala po naravni poti slovensko kmečko podeželje.

Gospodarska pomembnost območja pa je privedla verjetno tudi do nastanka grofij, ki so bile le deloma navezane na Koroško, osrednjo vojvodino Karantanije. In gotovo tudi do tega, da si je te pomembne grofije že zelo zgodaj prisvojila mogočna nova vojvodina Štajerska.

Za Leobnom dospemo po nekaj kilometrih v Bruck na Muri. Mura zavije na tem mestu nenadoma proti jugu, kjer se nahaja prestolnica Gradec. Bruck je bil že od nekdaj važen prometni kraj. Tu so se večkrat sestali stanovi notranje-avstrijskih dežel na skupnih zborih. Med najpomembnejšimi je bil zbor leta 1578, ko so notranjeavstrijskemu vladarju nadvojvodi Karlu odobrili ogromne davke za obrambo proti Turkom, nadvojvoda Karel pa jim je moral priznati svobodo luteranske veroizpovedi.

Pisma uredništvu:

Spoštovano uredništvo,

v vašem cenjenem listu, s katerim se sicer v marsičem strinjam, me je v številki z dne 13. septembra zbodel naslov »Zasedanje v Gradu« (na strani 4). Avstrijsko mesto Graz, glavno mesto avstrijske Štajerske, je dobilo svoje ime — in to priznavajo skoro vsi resni avstrijski zgodovinarji in publikacije — iz imena prvotne naselbine, verjetno utrdbe, ki se je imenovala Gradec kot vse slovenske utrdbe v zgodnjem srednjem veku. Do današnjih dni imenuje prebivalstvo slovenske Štajerske Graz samo s slovenskim

Poravnajte naročnino!

imenom Gradec, npr. »Peljem se v Gradec«, »Bil sem v Gradcu«, itd. Mogoče se je začela izgubljati slovenska oblika tega imena šele v najnovjšem času, kar pa bi bilo žalostno znamenje. Zato bi se moral naslov vašega članka glasiti pravilno: »Zasedanje v Gradcu«.

Z veseljem sem ugotovil, da je v besedilu članka pravilno navedeno: »V Gradcu ...«.

Enak nesmisel je seveda, da nekateri prisilno slovenijo ime avstrijskega mesta Salzburg (»kot »Solnograd«), ki ni bilo nikoli slovensko, ali celo Innsbruck (Inomost), München (Monakovo), hkrati pa začenjajo uporabljati le nemška imena za mesta, ki so slovenskega izvora ali so bila dolga stoletja slovenska (Klagenfurt namesto Celovec, Villach namesto Beljak), Graz namesto Gradec itd.).

S spoštovanjem

Drago Lešnik - Ljubljana

Bruck na Muri je danes, podobno kot Leoben, močno industrializirano mesto. Tu priteka v Muro od severovzhoda iz široke doline pritok Murica (Mürz); v tej smeri zavijeta železnica in cesta proti Dunaju. Tod krenemo tudi mi. Industrijski kraji se vrstijo tudi po dolini Murice, vse do kraja Mürrzuschlag, že pred znanim prevalom Semmering, po katerem teče deželna meja med Štajersko in Spodnjo Avstrijo.

V nazivu Semmering naj bi se odražalo slovensko ime Severnik ali Smernik. Od štajerske strani do samega prevala (985 m) niti ni posebnega vzpona. Zato pa njegova pobočja toliko bolj strmo padajo na spodnjeavstrijsko stran. Pokrivajo jih gosti smrekovi gozdovi, zato je zrak izredno svež in čist. Med smrekami so po pobočjih posejani hoteli. Sem so hodili na oddih in zdravljenje že pred prvo vojno premožni Dunajčani ter velikaši z Madžarske. Železnica, ki se tukaj po številnih mostovih in ovinkih spušča v dolino, je bila odločilna za ta veliki turistični razmah. Gradil jo je znameniti ing. Ghega.

Lepa in prijetna pa je tudi krajina ob Semmeringu. Na severno stran se dviga hribovje, ki doseže svoj vrh z goro Schneeberg (Snežnik, 2076 m). Izpod njega priteka po dolinah več manjših rek, od katerih ima večina slovenska imena, tako Siernik (Sirnica ali Žirovnica), Piesting (Peščenik) ali Triesting (Trstenik). Na slovensko poselitev pričajo tudi kraji Ternitz (Trnica), Gloggnitz (Glodnica ali mogoče Kladnica) ter druga. Hitimo proti Dunajskemu Novemu mestu (Wiener Neustadt), kjer je bila pod monarhijo znamenita vojaška akademija. Na njej je študiral tudi polkovnik Vauhnik.

Po avtocesti, mimo gostih in obsežnih vinogra-

Carter odgovarja Brežnjevu

Na tiskovni konferenci, ki jo je imel v torek, je ameriški predsednik Carter izrazil dvom v konstruktivnost predloga sovjetskega predsednika Brežnjeva glede umika srednjedometnih jedrskih raket in za-hodnih predelov Sovjetske zveze v zame-no za odpoved Atlantske zveze, da postavi nov raketni sistem, o katerem bodo skle-pali zunanji ministri držav članic Zavezništva ob koncu leta. Carter je dejal, da bi Sovjetska zveza nadaljevala s krepitvijo vmesnih vrst raket in z zamenjavo dose-danjih modelov z novimi opremljenimi s trojno jedrsko konico ter z uvedbo novega bombnika. Po Carterjevem mnenju se lahko ponovno vzpostavi ravnovesje le z uresničitvijo nove raketne mreže. Šele nato bi lahko prišlo do pogajanj o obojestranskem zmanjšanju oborožitve. Carter je obenem izjavil, da bo zahteval od senata tri-odstotno povečanje obrambnega proračuna. Med ostalimi Carterjevimi izjavami naj po-

vemo, da je napovedal, da bo 4. decembra sporočil svojo odločitev v zvezi s predsedniškimi volitvami.

—o—

KUBA

V Karaimskem morju so se pričele ame-riške vojaške vaje, ki jih je bil napovedal ameriški predsednik Carter v zvezi s pri-sotnostjo sovjetskih čet na Kubi. 1.200 mor-nariških strelcev bo okrepilo posadko ame-riškega oporišča Guantalamo na Kubi.

Štiri države na Karibskem področju Ja-majka, Guiana, Grenada in Santa Lucia so izdale skupno sporočilo, v katerem ostro obsojajo ameriške vojaške

ITALIJA — IRAK

Italijanski minister za zunanjo trgovino Stamatij je zaključil svoj dvodnevni obisk v Iraku. Ob dnevu Italije na bagdaskem velesejmu je Stamatija sprejel iraški predsednik. Med svojim obiskom se je se-stal s številnimi iraškimi gospodarskimi ministri. Razgovori so bili zelo uspešni, saj je iraški naftni minister zagotovil, da bo Irak izvozil v Italijo 10 milijonov ton naf-te, to se pravi dva milijona več kot lani. Stamatij je podčrtal, da gre za pomemben politični uspeh, saj so države proizvodnice nafte napovedale za prihodnje leto skrče-nje proizvodnje in izvoza. Minister za trgo-vino s tujino, je nadalje izjavil, da so med razgovori ugotovili široke možnosti sode-lovanja italijanske industrije pri uresničit-vi prihodnjega iraškega petletnega gospo-darskega načrta. Minister Stamatij je bil v preteklih dneh obiskal tudi Libijo in Al-žirijo.

ODMEVI NA GOVOR BREŽNJEVA

Nadaljujejo se odmevi na govor sovjetskega predsednika Brežnjeva v Berlinu v zvezi z zmanjšanjem oborožitve v Evropi. Glasilo romunske partije pozitivno ocenju-je nastop sovjetskega predsednika. Tudi glasnik jugoslovanskega zunanjega ministr-stva je dejal, da je Jugoslavija pozitivno sprejela sovjetski predlog. Zunanji mini-ster Zvezne republike Nemčije Genscher je pozitivno označil odprtost do začetka poga-janj za omejitev jedrskega strateškega o-rožja srednjega dometa, vendar je označil sovjetski predlog za umik srednjemetnih raket na vzhodne predele Sovjetske zveze

dov pri zdravilišču Baden, dospemo kmalu do juž-nih predmestij Dunaja. Tu pa znova zavijemo proti vzhodu proti slovaški prestolnici Bratislavi.

Cesta pelje ob Donavi. Pokrajina mi je poznana. Pred leti je inštitut za gospodarsko zemljepisje pri visoki šoli za svetovno trgovino na Dunaju (Hochschule für Welthandel, sedaj Wirtschaftsuniversität), kjer sem opravljal doktorski študij, organiziral strokovni izlet na to območje. Ogledali smo si ostanke rimskega mesta Carnuntum, zatem pa starinski Hainburg. Nad Hainburgom se dviga večja vzpetina Braun-sberg (346 m), od koder se odpira čudovit razgled na Donavo in Moravo (March), ki se vanjo izliva pod zadnjimi brdi Malih Karpatov. Nad izlivom se dviga strma pečina in na njej razvaline trdnjave Devín. Na vzhodu pa se na obzorju odraža Bratisla-va in mogočni grad nad njo.

Trdnjava Devín (nemško Theben, madžarsko Dé-vény) je omenjena v zgodovinskih virih že v času Velike Moravske. V njej je nekaj časa stoloval tudi velikomoravski knez. Tu sta se mudila tudi sveta brata Ciril in Metod. Potem pa je bila Velika Morav-ska zrušena po Madžarih (907). Ti so še prej zasedli vso Panonijo. Od tedaj se tukaj stika slovenski, ma-džarski in germanski svet, oziroma tri narodnosti: Nemci, Slovaki in Madžari.

Donava vstopa na tem mestu v Panonsko ravnino in od tod naprej se je širilo Ogrsko kralje-stvo. Madžarskim otrokom so v šoli govorili, da se je oče njihovega naroda Árpád prav tukaj ustavil in zaklical: »Do tod in ne več dalje!« Zato je prehod Donave pod Malimi Karpati dobil zgodovinsko ime »porta hungarica« - Ogrska vrata.

Postanek na meji, ob prehodu iz Avstrije na Če-škoslovaško, je izredno dolg, nad dve uri. Na cari-narnici piše »Colnica«. To nam daje slutiti domač-nost slovaškega jezika. Pregleda potnih listov, za dva avtobusa, ni ne konca ne kraja. In ko zapeljemo konč-no v bratislavsko predmestje Petržalka, ki je tik ob meji, je na slovaško prestolnico že padla noč.

Nastanimo se v hotelu Devín poleg modernega novega mosta čez Donavo pod mogočnim gradom. V hotelu dobro razumejo našo govorico, mi pa nji-hovo. Po večerji se odpravimo k počitku. Drugi dan nas čaka zajtrk že ob sedmih.

Bratislava, v zgodovini bolj znana z nemškim imenom Pressburg in z madžarskim Pozsony (iz tega hrvaški Požun), je od konca prve svetovne vojne prestolnica Slovaške. Mesto ima pomembno zgodo-vino, saj je bilo po zavzetju Budimpešte po Turkih (1541) prestolnica Ogrskega kraljestva vse do leta 1784. Tu so kronali ogrske kralje, tudi cesarico Marijo Terezijo, vse do leta 1835. Kronanja so se vršila v gotski stolnici sv. Martina pod gradom. Slo-vaki rečejo stolnici »dom«, cerkvi pa »kostol«.

Nad mestom se dviga Hrad, ki so ga pred dese-timi leti znova pozidali. Po hudem požaru, ki ga je na začetku prejšnjega stoletja povsem opustošil, je bil zapuščen. V njem je danes nastanjen muzej.

Z gradu je čudovit pogled na mesto, na Donavo in na panonsko ravnino, ki se izgublja proti Jugu. Na severni strani pa Mali Karpati branijo dostop mrzlim severnim vetrovom, zato ima Bratislava pri-jetno milo podnebje. Na obronkih Karpatov uspeva-jo vinogradi, zato je v mestu nekaj imenitnih vin-skih hramov - »vináreň«, »pivnica«, »krčma«.

KNUT HAMSON POTEPUHI

Poslovenil Oton Župančič 69

»Kako pa je prenašal?
»Pravijo, da je bil do zadnjega zakrknjen. Ne kakor da bi bil ležal in se nevarnosti smejal in bi bil pogumen in predrzen, ne, ležal je s stisnjenimi pestmi in razjarjenim obrazom in ni hotel pustiti tega sveta. Dolgo je ležal, nazadnje ga je pa le smrt zmogla, stalo je dosti denarja in pravijo, da je morala žena zastaviti hišo in grunt. Kdo bi si bil to mislil, saj je bil od nekdanj tako bogat in si je tolikanj nahanjal! Pa je že taka: Bedak, nocoj to noč bo tvoja duša terjana od tebe, čigavo bo zdaj vse, kar si si nagrmadil! Moral je razumeti, da je bila smrt, pa je samo ležal in se togotil in kričal in tolkel po deski, kadar so mu prinesli juho. Ni bil več človek, zgrozil me, kadar pomislim nanj.«

»Nocoj sem se nameril na starega tovariša,« je rekel Edevart, »Avgust mu je ime.«
»Avgust — da, nekočkrat je bil tu in je govoril o tebi. Tako čudna usta ima.«

»Zlate zobe ima. On in jaz sva doma iz iste srenje tam gori na severu, to je nena- vadno imeniten dečko in je dosti sveta predejal.«

»Da, dosti je pripovedoval. Pravijo, da se na morju boji?«

»Avgust da se na morju boji? To pa ne bi bil mogel jadrati po vseh velikih morjih po vsem svetu! Boji se pa v majhnih čolnih, ki ne more visoko nad vodo. To je od tega, ker je bil na morju večkrat v nevarnosti in se je moral reševati v čoln med morskimi psi in levi in kačami.«

»Jaz ne vem nič drugega, kot kar sem slišala,« je rekla žena plaho.

Edevart je vzkipele: »Sama laž, kar si slišala. Postavi ga na palubo, pa boš videl, da ga ni morja prav nič strah! Jaz sam sem bil z njim na ladji in morje je bilo razburkano.«

»Baje je pravi mojster na harmoniko, da zna bolje igrati kot le kdo tukaj, bolje kot svoje čase Haakon Doppen, pa ga ne morejo pregovoriti. Samo enkrat so ga spravili do tega.«

»Tako, bolje ko Haakon?« je kričnil Edevart porogljivo. »Haakon se poleg njega sploh ne bi smel pokazati. Avgustovo igranje je prava coprnija.«

»Da, in ta Haakon Doppen!« je rekla žena polna spominov. »Njemu tudi niso rojenice ob zibki pele.«

»Česa?«

»No, vsega, usode. Tukaj je bilo z njim hudo, in ko je prišel v Ameriko, je pustil ženo in otroke na cedilu in ni bilo sluha za njim.«

»Ni bilo sluha za njim?«

»Ni bilo sluha za njim. Štejejo ga za mrtvega. Žena je od njega ločena in se ne sme zopet poročiti, s komer hoče.«

Edevart se zdrzne: »Odkod veš to? Ali je to pisala?«

»Moški, ki so se vrnili domov, pripovedujejo, Anders Vaade pripoveduje, Lorensen pripoveduje, vsi vedo. Sodišče jo je priznalo za svobodno. Tam mora to že tako biti. Saj je tudi nekaj pretrpela s svojim možem, sedel je v ječi in vse drugo, troje

otrok ima, ali dvoje jih je že doraslih. Dobro ji je.«

Edevart je zasumil, da pripoveduje sodarica vse to morda samo, da bi se mu prikupila, vedela je o njegovem bivanju pri Lovizi Magreti in o njegovem pretepu s Haakonom, gotovo je tudi vedela, odkod sta dobila zakonca potnino. Zoper to se je moral braniti in je zato rekel malomarno: »Prav zdaj sem namenjen na Doppen, jako bi bil vesel, če bi prišla Haakon z ženo in odkupila svoje posestvo.«

»Ah, saj res, ti si ju dobro poznal,« se je mahoma domislila sodarica. »Kako sem le to pozabila! Tako, prodati hočeš?«

»Bi, če bi se tako naključilo. Zdaj sem se spet doma nastanil, trgovino imam.«

»Tako, na Doppen kaniš?«

»Da bi pogledal, malo uredil, okna so gotovo pobita. Zdaj je že nekaj let, kar nisem bil tam.«

V štacuni.

Edevartu ni bilo lahko priti neopažene- mu do hiš na dvoru, ni ga več mikalo, da bi se bil srečal z gospodično Ellingsenovo, in se z njo mudil, celó s svojim starim sospavačem pekom se ne bi bil rad sestel. Tudi v štacuni ni bilo čisto varno, utegnil bi naleteti na starega Knoffa in nemara bi ga zopet povabil, naj stanuje pri njih, kar bi zopet moral odkloniti. Edevart je imel posla, bavil se je z važnimi rečmi: Doppen je hotel spraviti v red znotraj in zunaj in je potreboval več reči iz štacune, kuhinjskega posodja, stolov, posteljnine, lahko da ne bi imel zadosti denarja.

Vprašal je po Romeu. Ni ga bilo. Prvi pomočnik je pozdravil Edevarta prijateljsko in ljubeznivo z njim govoril. Tukaj torej stoji prvi pomočnik, pred več leti jo je pobrisal iz dežele in preskusil v tujini dobro in zlo, ali ni se mu zdelo, da je že dovolj preskusil. Mar ni zadovoljen, da je zopet doma? O že, je odgovoril, o že, zoper to nima prav za prav nič ugovarjati. Pa tudi zoper to nima nič ugovarjati, da bi bil tam, Amerika je velikopotezna zemlja! — Zakaj se je torej vrnil? — I, človeku se hoče romati. Zakaj je prišel Edevart sem? — Da, Edevart ima tu svojo kmetijico, ki si jo hoče ogledati. — Pa Edevart ima tudi na severu dom, ali ne? — je vprašal Lorensen.

O, Lorensen mu ni ostal nobenega odgovora dolžan. Vrnil se je, da bi poskusil tudi, kako je, kadar se človek vrne, pa le ne ve, ali spet ne odrine. Ta njegov povratek ni bil docela tak, kakršnega si je obetal. Več jih je, ki se jim godi kakor njemu. »Poglej, postavim, Andersa Vaadeja, ali ga poznaš? Ne, no, ampak tukaj je človek, ki se imenuje Anders Vaade. Pripraven dečko, oče star, bi se rad iznebil hiše, šest krav in en konj, kos lesa za poseko — ne, Anders Vaade premišlja in premišlja in se upira. Doma se ne počuti več dobro, češ, da je tukaj vse tako majhno in ozko, ne more se več prav živeti. Tako je. Tukaj pride kmetovalec in kupuje blago na vero, kadar pa farmer v Ameriki nima denarja, pripelje samo voz pšenice v mesto, pa ima spet denarja. In kako tam žive ... po trikrat na dan toplo meso.«

»Pa žive dalj?« vprašala poslušalec poleg Edevarta.

Lorensen: »Tega ravno ne vem. Bolje pa žive.«

»Kako bolje? Ali so trdnjsega zdravja? Ali so bolj veseli, srečnejši?«

»Kako ne! To je nekaj sakramensko drugega, če sežeš v hlačni žep pa potegneš iz njega prgišče težkih srebrnih tolarjev, ali če grebeš s kazalcem po žepu pri telovniku za izlzanim četrtakom.«

»Hahaha, saj saj, Lorensen zna besede malati,« buši neka ženska.

Lorensen vzpodbujen: »In tako je v vsem, debla v gozdu, pšenica na njivah, na preriji se pase na stotine krav, tam je vsega na pretek, tukaj samo za golo potrebo, Amerika lahko razméta, brez dna je.«

»Ampak bolje živeti — kako bolje?« vpraša neutrudni poslušalec.

»Bolje!« odgovori Lorensen na kratko. »Že samo vsi ti kolači dan na dan, ves ta puding, ves sladkor.«

»A tako, kar človeku diši!« meni poslušalec razočaran. »Sladkarije, rozine.«

Lorensen nestrpno: »Tole ti bom povedal, Karel, ti tega ne razumeš, zato ker nisi na sebi izkusil. Koliko krav imaš?«

»Dve kravi.«

»Dve. Tu vidiš. In kako ti je doslej narasla družina, koliko otrok?«

»Petero.«

Tedaj so se zasmejali po vsej štacuni, in prvi pomočnik se je posebno od srca smejal. »Kar tako nadaljuj!« je rekel.

»Prebomo pa, prebomo,« je rekel mož, »dva najstarejša fanta sta že velika. Tudi dosti kozá imamo. Razen tega imamo sveta, sejemo žito in sadimo krompir, imamo grozdjčiča, imamo drv v gozdu in vode v potoku, iz dimnika se nam kadi. Mar bi bilo bolje vse to pustiti?«

»No, da Karel, ti si zadovoljen s tem, kar imaš, in to je nekaj dobrega!« je pri- tegnil Lorensen. »Živiš v svojem malem zalivu in ne veš o ničemer drugem. Zakaj si danes tukaj?«

Mož: »Danes sem tukaj, da bi si kupil nekaj motik in lopato.«

»Saj. To so zate dobre reči. V Ameriki pa kopljejo s stroji.«

»Enega ne zvem od vas nikoli, ki veste tolikanj o širokem svetu: ali so ljudje tam zadovoljnejši?« vpraša poslušalec.

»Na to sem že odgovoril,« ga je zavrnil pomočnik, »težke srebrnjake imajo in si lahko kupujejo, kar hočejo, tako so bogati. Ali ti me nikar ne poslušal, Karel, ti ostani v svojem zalivu in prihajaj sem, kadar boš potreboval blaga, kupovat motik in lopat, da bomo kaj tržili. Ti si dober kupec, vse poravnaj.«

Mož: »Pred nekaj leti je prodal moj so- sed svojo kmetijo in šel z ženo in otroki v Ameriko, ali misliš, da je bilo to boljše za- nje? Jaz ne vem, slišal sem marsikaj, saj Haakon je izginil.«

»Da, saj poleg tebe stoji tvoj novi so- sed,« je razlagal prvi pomočnik. »Tale tu- kaj je kupil Doppen.«

(se nadaljuje)